

การค้าและธุรกิจอื่น ๆ คงคล้าย ๆ กับบ้านเราในอดีตเมื่อครั้งที่คนจีนเข้ามาสร้างฐานะความเป็นอยู่' โดยยึดอาชีพค้าขายเป็นหลัก จนปัจจุบันธุรกิจการค้าทุกประเภทตกอยู่ในมือของพี่น้องชาวจีนแบบเบ็ดเสร็จและครบวงจร คงอีกไม่นานนัก ชาวเวียดนามโพ้นทะเลก็คงเข้ามายึดฐานเศรษฐกิจการค้าในเมืองลาวทุกหย่อมย่านทำนองเดียวกัน

ดร.วิษณุ ซึ่งให้หลายคนมองตามมือไปทางป้ายรับ "สาดหม้อไฟ" คำ "หม้อไฟ" ในความคิดของคนทั่วไปคงนึกถึงต้มยำหัวปลาร้าหม้อไฟ หรือทะเลหม้อไฟอะไรเทือกนั้นแต่ที่นี่เป็นคำเก่าโบราณ หมายถึง การเพิ่มพลังไฟฟ้าเข้าในหม้อ (ไฟเบตเตอร์) "สาด" ก็คือ "ซัด" นั่นเองและเราก็ไม่มีคำ "หม้อไฟ" ใช้ในความหมายนี้แล้ว ทำนองเดียวกับที่ อ.ไพบูลย์ (จ้อย) ซึ่งให้มองไปที่ป้ายซึ่งเขียนว่า "อ่านตาบยาง" และถัดจากนั้นก็มองเห็นป้ายน้ำมันที่เขียนไว้ว่า "เชื้อเพลิงลาว" ทำให้มองเห็นถ้อยคำ่างาย ๆ ไม่มีอิทธิพลภาษาอื่นเข้ามาแปดเปื้อนให้มีกลิ่นมนเนยไปนานนิยมนจริง ๆ

เรื่องที่ ๒

รถเคลื่อนตัวออกจากหลักขาไปตามถนน หมายเลข 8 หนทางเป็นหลุมเป็นบ่อด้วยฝนตกชุก ขณะเดียวกันก็มีรถพ่วงบรรทุกท่อนไม้สูง ขนาด

คนโอบ คันละ 6 - 10 ท่อน รัศมีด้วยโซ่ตรวน โผล่ออกมาจากข้างทาง ขึ้นมาวิ่งเป็นเจ้าถนนเป็นระยะ ๆ ตลอดเส้นทาง ถนนจึงชำรุดมาก อย่างไรก็ตามก็ดียังพบเห็นแรงงานชาวลาว พยายามช่วยกันยกหินก้อนขนาดใหญ่ มาบรรจวงวางเรียงบนหลุมบ่อ เพื่อให้รถสัญจรได้สะดวกขึ้น

รถไต่ระดับคดเคี้ยวขึ้นเขาที่สูงชัน ต้นไม้หลากหลายพันธุ์สองข้างทางครึ้มเป็นป่าดงดิบ ทิวเขาสูงใหญ่สลับซับซ้อนเรียงยอดเป็นแนวยาวกันเป็นฉากสุดสลายตา ลูกกวางสีน้ำตาลอ่อนแผ่นแปลิว จากเชิงเขาเบื้องบนตัดหน้ารถสู่เบื้องล่างด้วยความชำนาญทาง สมาชิกหลายคนร้องว่า! ด้วยความตื่นเต้น เบื้องหน้าเห็นหมู่บ้านชาวมังอยู่ลับ ๆ คณะผู้สำรวจ 200 หลังคาเรือน คุณศักดิ์ชายผู้นำทีมของเราเล่าให้ฟังว่า นายพลแจ่งของชาวลาวจัดให้กลุ่มมังมาตั้งชุมชนอยู่บริเวณเทือกเขาเจ็จเจินนี้

ด้านซ้ายขวาของเส้นทางเห็นโรงเรียนชั้นเดียว ขนาดความยาว 20 ถึง 40 เมตร จำนวนหลายหลังตั้งเว้นช่วงเป็นระยะๆ มีมากกว่า 20 หลัง เข้าใกล้บริเวณด่านเขตแดนลาว - เวียดนามยิ่งถี่ขึ้น มีรถบรรทุกสิบล้อหลายคันจอดเพื่อขนถ่ายสินค้า จำพวกเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องสุขภัณฑ์ เครื่องอะไหล่รถยนต์ เป็นต้น คุณศักดิ์ชายเล่าว่าเรือนโรงเรียนนี้เป็น โถงเก็บสินค้า ส่วนใหญ่หนีภาษี แต่ที่ถูกต้องตามกฎหมายก็มีบ้างประปราย

"ก็มาจากเมืองไทยทั้งนั้นแหละครับ ใช้วิธีการของ กองทัพบกจ้างขนย้ายทีละชิ้นสองชิ้น กลายเป็น

คันรถ แล้วก็วิ่งมาเก็บกักไว้ในโรงเรียนเหล่านี้

เพื่อเตรียมขนย้ายส่งไปขายในประเทศเวียดนามต่อไป

พวกเราอยู่ที่ด่านเขตแดนลาว - เวียดนาม บนเทือกเขาอันนัมใน
ขณะที่คุณศักดิ์ชายดำเนินการติดต่อเกี่ยวกับการลงตราหนังสือเดินทาง

ผมชวนอาจารย์สมชายกับ ดร.ธนาพันธ์แวะเข้าไปนั่งที่ร้าน

"ขายของ กินดื่ม" คำฝนแม่ค้าสาวสวยชาวลาว วัยยี่สิบต้นๆ เปิด
เบียร์ลาวเย็นเจี๊ยบส่งให้พร้อมแก้ว ดื่มเบียร์ไปคนละอีกสองอีก ฟีดมของน้อง
(ผศ.อุดม) เข้ามาสมทบด้วยฟีดมเหลือบไปเห็นตู้เย็นใหม่มีป้ายเขียนภาษาไทย
ไว้ ฟีดมจึงส่งภาษากามว่าซื้อตู้เย็นมาจากไหน คำฝนบอกว่าซื้อแถวโกดังเก็บ
ของนี้แหละ ราคา 5,000 บาทดูสนราคาแล้วก็เท่า ๆ กับบ้านเรา หรือถูกกว่า

ด่านเขตแดนลาว - เวียดนาม อยู่บริเวณเมืองคำเกิด แขวงบอลิคำไซและ
ห่างจากหลักซาวราว 30 กิโลเมตร คนลาวเรียกว่า "ด่านเจ้าแก้ว" ใกล้เคียง ๆ ด่านจึง
มีร้านรวงขายของกินดื่มเล็ก ๆ น้อย ๆ พอแก่รำคาญสำหรับคนที่กำลังรอการ
ประทับตราอย่างอึดอัดหลายชั้นตอน จะได้ไม่เหงาปาก

เรื่องที่ ๓

ป้ายโฆษณาแล้วว่าจะได้ออกไปพ้นด่านเข้าสู่อาณาเขตเวียดนาม ซึ่งก็ยัง
อยู่บนถนนสายยุทธศาสตร์ หมายเลข 8 นั่นเอง แต่ถนนส่วนนี้ลาดยางเรียบ

หักมุมคิดโค้งใส่เลยไปตามไหล่เขาโดยมีหลักคอกกรีดปักไว้เป็นแนวให้เป็นที่
สังเกต เสียงน้ำไหลอยู่เบื้องล่างขณะที่มองเห็นทิวเขาเขียวอิมคริมสลบซับซ้อน
โอบกหวัดคณະผู้เดินทาง ให้เข้าสู่อ้อมกอดของพี่น้องเวียดนาม

เมื่อลดระดับจากเทือกเขาอันนัมลงสู่พื้นที่ราบรู้สึกแปลกตาว่า เขาแต่
ละลูกไม่มีต้นไม้เหมือนที่ผ่านมาเมื่อตะกี้นี้ ดร.อรรถ ณ.แห่งอานไซข้อข้องใจว่า

"สงครามครั้งล่าสุดชาวอเมริกันได้ทิ้งฝนเหลือง (Yellow Rain) ...

เข้ามาทำลายชาวเวียดนามชนิดล้างเผ่าพันธุ์กันทีเดียว จนแม้

พืชก็มีอาจงอกขึ้นมาได้"

มองไปด้านซ้ายและขวา ทั้งสองข้างเห็นรวงซู้เป็นหย่อมยาวตามแนวถนนตลอด
เส้นทาง บางพื้นที่มีภูมิสถานเป็น ภูเขา เนินดิน ก็ให้บริเวณนั้นเป็นที่ทำนุกของ
บรรพชน หากที่ใดไม่มีชัยภูมิดังกล่าว ก็ขุดถมพื้นนาทำเป็นเนินดินสำหรับรวงซู้
ตามแบบอย่างวัฒนธรรมจีน เป็นที่น่าสังเกตว่ารอบๆ รวงซู้ นั้น ชาวเวียดนามไม่
ปล่อยให้เหลือพื้นที่ว่างเปล่าแม้เท่าฝ่ามือ ต่างใช้พื้นที่ไปในการเกษตรแบบครบวง
จรโดยเฉพาะทำนาจะแบ่งพื้นที่เป็น 5 ส่วนเท่าๆ กัน ส่วนแรกไถสุด ไถแปร
สำหรับเตรียมปักดำส่วนที่สองเป็นพื้นที่ตกกล้า ส่วนที่สามต้นข้าวที่กำลังเจริญ
งอกงามด้วยปุ๋ยหมักปุ๋ยธรรมชาติ ส่วนที่สี่เป็นต้นข้าวกำลังโน้มรวงสีเขียวเหลือง
หม่นพร้อมรอการเก็บเกี่ยว และส่วนที่ห้าพื้นที่

นาหลังเก็บเกี่ยวเหลือแต่ตอซังข้าวซึ่งปล่อยให้เน่าเข้าท่วมขังรอเวลาให้เน่าเพื่อจะ
ได้ไถอีกวาระหนึ่ง เป็นวงจรเช่นนี้

ดูเหมือนว่าชาวเวียดนามค่อนข้างจะโชคดี ที่บรรพชนได้สั่งสมมรดก
ความขยันขันแข็งไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง แต่ทุกคนจะใช้พลังงานอย่างเต็ม
ศักยภาพ ใช้ภูมิปัญญาในการจัดตั้งองค์กรชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เอื้อ
ประโยชน์ร่วมกัน เป็นต้นว่าใช้ระบบชลประทานชนิดเหมืองฝายน้ำล้นทุกพื้นที่ ทำ
ให้น้ำแจกจ่ายไปทุกแห่งหนที่ต้องการใช้น้ำ การทำนาข้าวจึงปฏิบัติกันได้ครบ
วงจรดังกล่าวแล้ว ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ แต่ได้ผลผลิตสูง ทั้งรัฐยังอำนวยความสะดวก
ประโยชน์ให้เกษตรกรอย่างเป็นธรรมและทั่วถึงโดยไม่ต้องรอให้จัดมือบเรียกร้อง
เช่นในบ้านเมืองของเรา น่ารักจัง

ในกรณีที่ต้องการปลูกพืชชนิดอื่นบ้าง เช่น ถั่วลิสง ถั่วลิ้นเต่า ข้าวโพด
แดงโม พักแพงแดงกวาง เป็นต้น ก็เลือกพื้นที่สูงขึ้นไปอีก มีอุณหภูมิเหมาะกับพืช
ชนิดนั้นๆ ทั้งรับผิชอบระมัดระวังป้องกันในด้านมลพิษมิให้กระทบกระเทือนต่อ
ชุมชนผู้ปลูกพืชชนิดอื่นๆ อีกด้วย นับเป็นพันธกิจชนิดพึ่งพาแก่กันและกันโดยแท้

ดร.วิษณุ ผศ.เกียรติศักดิ์ พิพัฒน์ของน้อง รศ.รัตพร อ.สมชาย ดร.
ธนาพันธ์ ครูวิโรจน์ นกสุรชา ไพบูลย์ (จ้อย) เสียมต (ตุ้ย) อ.ชูศักดิ์ ต้อยศรี
ป้าถนอม โสภีศรี อรเวียด, อุ่มผมแดงอภิราตี อ.สายไหม หัวหน้ากลุ่มสตรี

หัวหน้ากลุ่มบุรุษ ดร.อรรถ อาจารย์ปฐม กฤษภา เฉลิมเกียรติ ณัฐชญา
สุภาวดี กัณฐิวิร์ น้องหนึ่ง และหญิงหนึ่ง กลุ่มอาจารย์รุ่นใหม่ต่างพูดเป็นเสียง
เดียวกันว่ามันเป็น Paradigm ของกลุ่มชาติพันธุ์เวียดนามซึ่งตลอดระยะเวลา
มากกว่าพันปีนั้น ไม่มีช่วงเวลาใดเป็นอิสระแก่ตนเองเลย ไหนจะจีนครอบครอง
ฝรั่งเศสอีกละ ยังมาเจอสมรสงครามอเมริกัน ที่เหลือมาจนเป็นชาวเวียดนามได้ทุก
วันนี้ก็ไม่รู้ว่า "บุญมีหรือกรรมบัง" หลายคนให้ช่วยบรรยายคำ "Paradigm" ทวน
อีกครั้งหลังจากที่ ดร.ชลธิรา สัตยาวัฒนาได้หยิบยกคำนี้ ขึ้นมากล่าวที่ห้อง
สัมมนาในโรงแรมนครพนมริเวอร์วิว คำนี้ติดปากกันออกมานอกห้องประชุมและ
ไปเข้าเขตเวียดนามด้วย

"มันก็เป็น *Paradigm of Thoughts*"

ดร.วิษณุ เสริม เพื่อยืนยันว่ามันเป็นกระบวนการความคิดทางภาษา
ศาสตร์ซึ่งดร.ธนาพันธ์ก็ แสดงท่า "ตอดเงา ยอมรับตามสไตส์"

มันเป็นชุดแห่งความคิดแต่ละชุดที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย แม้ความคิดจะเป็น
คนละชุดมีปัจจัยและบริบทที่แตกต่างกันก็ตามแต่ก็เป็นชุดความคิดที่ลงสู่เป้า
หมายเดียวกัน

"ไม่รู้ว่าจะเข้าใจหรือเปล่า" ดร.วิษณุ ผู้คร่ำหวอดด้านภาษาศาสตร์

กล่าวทิ้งท้ายไพบูลย์ (จ้อย) ซึ่งเงิบมานานได้ตอกย้ำโดย ยกตัวอย่างให้
เห็นกันชัด ๆ เลยกว่า

"คนไทยกับคนเวียดนาม ต่างก็มี paradigm กันคนละชุด เขาเรื่องบ้านเรือนอยู่อาศัยก็เหมือนกัน เห็นกันจะๆ ว่าคนเวียดนามมีเคหะสถานไว้พอสำหรับชุกห้วนอนเท่านั้น และเป็นแบบเดียวกันทั้งประเทศ เพราะเวลาส่วนใหญ่เขาจะทำงานหนักอยู่นอกบ้าน ในขณะที่คนไทยมีค่านิยมในการปลูกบ้านเรือนไว้ทอดบาร์มี กัน ให้ใหญ่โตไว้ก่อนทั้งๆ ที่ไม่ค่อยจะได้อยู่กันมากนัก"

"ใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่าเลย" อ.ชูศักดิ์ สนับสนุน

ด้อยศรีสวนหมัดขึ้นมากลางวงสนทนาว่า

"ดูข้างทางสิมีแต่ "บายหอยๆ" กันตลอดเส้นทาง"

เสียงพูดอันแหลมเล็กเรียกร้องให้สมาชิกเบนสายตาออกไปดูตาม ๆ กัน

"เฮ้อ! ด้อยศรีนั่นไม่ใช่ "บายหอย" แต่เป็น เบียร์โฮย (Bia Hoi) ใ้ตั้งน้อยข้างบน O ด้านขวามือ หมายถึงสระเออ ไม่ใช่สระออ และก็หมายถึง เบียร์สดนั่นเอง "

ผมสาธยายต่อว่า

"คนเวียดนามเขาจะไม่ดื่มน้ำกันแต่จะดื่มน้ำชาร้อนถ้วยเล็ก ๆ เบียร์โฮย นี่แหละจะเป็นน้ำช่วยเกลือกคอก"

หลังอาหารแต่ละมื้อ น้ำเปล่าบรรจุขวดพลาสติกก็ราคาแพงเสียเหลือเกินขวดเล็กก็ราว 15 - 20 บาท และถ้าสังเกตให้ดีป้ายหน้าร้านที่มีคำ เบียร์โฮย (Bia Hoi) มักจะมี คำ Com - pho ประกอบอีก 2 คำเสมอ"

คำแรกอ่านว่าเกิม หมายถึง ข้าวและคำหลังอ่านว่า เผอ เป็นก่วยเดี่ยวตัว O จะมีติ่งบนด้านขวามืออีกเช่นกัน ซึ่งหมายถึงสระเออ แสดงให้เห็นว่าเมื่อชายข้าว, ก่วยเดี่ยว ก็มักขายเบียร์สดไปพร้อมกันด้วย

เรื่องที่ ๔

หลังสนิทตลอดทั้งคืนนับเป็นคืนแรกที่นอนต่างประเทศ ตื่นเช้าได้นั่งรถบัสดันใหญ่แทนรถตู้ 3 คันที่นั่งอัดกันมาเมื่อวาน สมาชิกทุกคนจึงได้รวมกันอย่างเต็มรูปแบบ พูดจาหยอกล้อกันเป็นที่ครื้นเครง พร้อม ๆ กับการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภาษาวัดธรรม วิถีและการเมืองของเวียดนาม ซึ่งมีพีตม, ดร. อรรถ สุรชา ชูศักดิ์ ป้าถนอม รศ. รัถพร ไสภิศรี สลับกันเป็นองค์ปาฐก ออกจากเมืองวินท์ ไปตามเส้นทางหลวงสายยุทธศาสตร์ หมายเลข 1 ขึ้นไปทางทิศเหนือเลียบบึงทะเลผ่านจังหวัดแทงหัว (Thanh Hoa) หยุดพัก

รับประทานอาหารกลางวัน ออกจากเมืองแทงหัว ผ่านเมืองนินบิิน (Ninh Binh),
น้ำฮา (Nam Ha) เมืองไทบิิน (Thai Binh) เข้าสู่เมืองไฮฟง (Hai phong) อันเป็น
เมืองท่าสำคัญและเมืองแห่งการท่องเที่ยว เทียบบ้านเราคงเป็นเมืองพัทยา
สมาชิกพักผ่อนที่นี่ หลายคนออกย่ำราตรี ส่วนหนึ่งได้ไปเที่ยวชมและสัมผัสกับ
บรรยากาศในบ่อนคาสิโน (Casino) สถานการณ์อันเลื่องชื่อของเมืองไฮฟงซึ่ง
คอยดักตักดวงเก็บค่าตั้งคนขาว

เรื่องที่ ๕

เช้าตรู่ของวันที่ 26 พฤษภาคม ออกเดินทางต่อ

"สองคืนแล้วสินะที่มาใช้ชีวิตในเวียดนาม" เสียงใครคนหนึ่งบ่นเปรยๆ
ท่ามกลางเสียงแตรรถที่พนักงานของเราบีบถี่กระชั้นมากขึ้น จนเป็นเสมือนพันธ
กิจที่ไม่อาจลดละเลิกเสียได้ และดูว่าเขาก็ยอมรับด้วยอารมณ์กับเงื่อนไขดัง
กล่าว ด้วยเหตุนี้เอง กระจมที่พนักงานขับรถจะต้องซื้อแตรรถเปลี่ยนทุก 6
เดือน เพราะชำรุดที่ใช้งานหนัก แต่ก็ดูไม่แปลกเพราะการจราจรบนท้องถนนทุก
หนแห่งเกือบถึงขั้นจลาจลไปด้วยผู้คนทีสัญจรไปมาทั้งคนเดินเท้า รถจักรยาน ซึ่ง
มีมากเป็นอันดับแรก รองลงมาก็รถจักรยานยนต์ รถลาก รถจูง รถเข็น รถสามล้อ
(ซิโคล) และรถยนตร์ ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด

"ในด้านสิทธิมนุษยชนต้องถือว่าคนเวียดนามได้รับเกียรติที่สมควรยกย่อง"

อาจารย์สายไหม หัวหน้ากลุ่มสตรีสากลกล่าวด้วยใบหน้ายิ้มที่

"ควรยกย่องยิ่งง"

เสียงแหลมเล็กบาดลึกถามด้วยความมุงนงจากสีหน้าท่าทางที่ค่อนข้างจะ
ไม่ยอมเชื่อคำพูดของหัวหน้ากลุ่มพิทักษ์สิทธิสตรีสากล

ที่คมของน้องตติบทโดยเสนอตัวอย่างขึ้นว่า

"เห็นไหมละ พนักงานขับรถจะบีบแตรตลอดเวลา
รอคอยให้ยวดยานพาหนะชนิดเล็กชนิดน้อย
ตลอดจนคนเดินถนนผ่านไปจากเส้นทางเสียก่อน
เขาจึงเคลื่อนรถไปด้วยมารยาทและหน้าที่ของตน
โดยมิได้ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลแม้แต่น้อย ด้วยเขา
เห็นว่าคนทุกคน ชีวิตทุกชีวิตมีคุณค่าทัดเทียมกัน
ซึ่งแตกต่างจากวิถีชีวิตในบ้านเมืองเราอย่างสิ้นเชิง
คนมีรถยิ่งราคาแพงเท่าไรก็จะมีค่าสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ
จะขับโฉบเฉี่ยวชน ปาดหน้า แชนซ้ายขวาได้ตาม
ความพึงใจโดยขาดจิตสำนึก และวินัยสังคม แม้
จะชนคนตายก็ถือว่าเป็นกรรมเวรของผู้ตายที่ต้อง
รับเคราะห์นั้น หรือหากรู้ว่าชนแล้วไม่ตาย บางราย
ยังถอยหลังมาเหยียบซ้ำเสียอีกนะ ดูน่ารำกัจ"

ที่คมตบท้ายด้วยลีลานุ่ม ๆ

เส้นทางที่จะไปอ่าวฮาลอง (Halong Bay) มองเห็นร้านรวงข้างทางตลอดแนวมีวัสดุประเภทเซรามิก รูปทรงแปลกตามากมาย อ.สมมตให้ข้อมูลว่า

“เขาใช้ดินขาว คาโอลิน (Caolin) ซึ่งเป็นดินตะกอนชนิดหนึ่งมาทำเซรามิก ที่เห็นวางขายเกล็ดเกลื่อนในตลาดอินโดจีนแถวชายฝั่งแม่น้ำโขงทั้งมุกดาหาร นครพนม หนองคาย ก็ส่งไปจากหมู่บ้านแถบนี้”

อ่าวฮาลอง ปัจจุบันได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกอันดับ 5 ของโลกมีชาติรัสเซียเป็นโตโม่ใหญ่ร่วมตัดสินด้วย ที่จริงเกาะภูเก็ตของเราได้เข้าร่วมคัดเลือกในครั้งนี้เช่นกัน แต่แพ้อ่าวฮาลองไปแบบเฉียดฉิว ความเป็นจริงถ้าจะดูความงามโดยภาพรวมแล้วน่าจะสู้เกาะภูเก็ตของเราไม่ได้ แต่อ่าวฮาลองได้เปรียบตรงที่มีจำนวนเกาะเล็กเกาะน้อย หรือแท่งหินที่โผล่มาจากทะเลตะปุ่มตะป่ำเต็มไปหมด เกาะแห่งหนึ่งมีถ้ำงดงามเข้าทางหนึ่งทะลุไปออกอีกด้านหนึ่งได้อย่างอัศจรรย์ ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยเป็นรูปทรงต่าง ๆ ทั้งมีตำนานเล่าขานสอดคล้องกับลักษณะหินที่ปรากฏ ถ้าจะวัดความงามความสะอาดของชายหาดคงเทียบกับเกาะภูเก็ตไม่ได้ แต่ความเป็นธรรมชาติที่ยังไม่มีสิ่งแปลกปลอม เข้ามาทำลายทัศนียภาพของอ่าวฮาลอง นี้เองน่าจะเข้าตากรรมการ

อาจารย์สมมต นักภูมิศาสตร์ระดับพระเทพภิกษุสาธยายให้ฟังว่า

“ห่างจาก อ่าวฮาลองไปราว 5 กม. จะพบเมือง ฮานัม ซึ่งเป็น แหล่งเหมืองถ่านหินขนาดใหญ่ ที่ผลิตถ่านหินชื่อ แอนตราไซต์ (Antracite) ซึ่งเป็นถ่านหินที่มีคุณภาพดีที่สุดไม่เฉพาะของชาวเวียดนามเท่านั้น แต่ยังเป็นอันดับหนึ่งของอุตสาหกรรม รองจากแอนตราไซต์ก็เป็นไบโทมินัส เนื่องด้วยถ่านหินแอนตราไซต์ใช้ได้ยาวนาน ถ่านน้อย บ้านเราก็มีถ่านหินลิกไนท์แถวแม่เมาะลำปาง แต่เป็นถ่านหินคุณภาพต่ำ ถ่านมาก กำมะถันสูง มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่าคนเวียดนามจะเลือกเอาอะไรระหว่าง ทัศนียภาพมรดกโลกอันดับที่ 5 ของอ่าวฮาลองกับการบุกเบิกทำเหมืองถ่านหิน ที่จะสร้างรายได้อภิมหาศาลให้กับประเทศเพราะทุกเกาะแก่งในอาณาบริเวณนี้เป็นถ่านหินชั้นยอดทั้งสิ้นและมีปริมาณมหาศาล”

เหตุที่ต้องเลือกก็เนื่องจาก การทำเหมืองถ่านหินนั้นจะต้องรับสภาพฝุ่นสีดำจำนวนมากมาลอยปกคลุมคละคลุ้งไปทุกพื้นที่ มีรัศมีไม่น่าจะน้อยกว่า 10 ตารางกิโลเมตร นักแร่วิทยา กล่าวคำนวณระยะทางเอาไว้

กรณีดังกล่าวเคยเกิดที่เกาะภูเก็ต พังงา ตะกั่วทุ่ง ตะกั่วป่า อาจารย์ไพบูลย์ (จ้อย) นักภูมิศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญอีกรายเปิดประเด็นต่อ

“นานมาแล้ว จำไม่ได้ว่าปีไหน เกือบ 20 ปี เห็นจะได้ ครั้งนั้นได้มีการทำเหมืองดีบุก การถลุงแร่แทนทาลัม

กระบวนการใช้ เรือชุด - ดุดแร่ จำนวนนับร้อยลำดุด ดินุกซึ่งผสมปะปนอยู่ในโคลนตมมีทั้งกรวดหินดินทราย จากท้องทะเลลึกขึ้นมาล้าง เรียกว่า "เหมืองเรือชุด" เหตุเกิดที่อ่าว "กะรน" นี้เป็นวิธีการแรก ส่วนอีกวิธีนั้น จะเป็นเหมืองขี้ด ขี้ดทั้งภูเขาให้พังทลายลงมา น้ำจะ หนาวตฤธาตุทั้งหลายไหลผ่านตะแกรงใหญ่แต่แร่ดินุกนั้น มีน้ำหนักมากกว่าหินดินกรวดทราย จะคงเหลืออยู่ก้น ตะแกรงในขณะที่สิ่งอื่นจะไหลลงท้องทะเลอย่างไรก็ตาม ทั้งสองวิธีในการทำเหมืองดินุกนั้นก็ส่งผลให้ท้องทะเลและ ชายหาดสกปรก"

อย่างไรก็ดีดูเหมือนว่าองค์กรชุมชนชาวภูเก็ต ผู้รักษารมชาติต่าง แห้งชัน และเล็งเห็นความหายนะที่จะเกิดขึ้นครั้งนั้น จึงต่างร่วมมือกัน ผลักดันไม่ให้เกิดการขุดเจาะทำเหมืองแร่ดินุกรอบเกาะภูเก็ต

ในที่สุดเราจึงยังคงมี เกาะภูเก็ตอันงดงามเป็นมรดกให้คนไทยได้ ชื่นชมมาถึงทุกวันนี้

อันที่จริงเรื่องทรัพยากรถ่านหินนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นง่าย ๆ แต่จะเกิด จากการทับถมของซากพืชไม่น้อยกว่า 60 ล้านปี แต่ถ้าเป็นซากสัตว์ก็จะ ทับถมในช่วงเวลาเท่า ๆ กันซึ่งจะกลายเป็นน้ำมันหรือแก๊สธรรมชาติไป อ. ไพบูลย์ (จ่อย) ทิ้งท้าย

ย้อนมากรณีเหมืองถ่านหินใกล้บริเวณอ่าวฮาลองว่า คนเวียดนาม จะคิดกันอย่างไร

ดร.อรรถได้ตั้งข้อสังเกตว่า วิธีคิดของชาวเวียดนามนั้น เป็นวิธีคิด เชิงเดี่ยวเมื่อวางแผนหรือคิดอย่างไรก็ต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด ไม่มีข้อ แแย้ง แนวคิดนี้ดูจะสอดคล้องกับพฤติกรรมหนึ่งที่เกิดขึ้น หลังจากที่ รถ พาวพวกเรากลับจากอ่าวฮาลองมุ่งหน้าเข้าสู่กรุงฮานอย ตามแผนการที่ กำหนดไว้มันจะต้องเข้าที่พักยังโรงแรม "ถั่งเลย" หรือ "ถ่างเลย" โดยไม่ ออกนอกเส้นทาง แต่มีสมาชิกห้ารายต้องการจะดูรายการ "ระบำหุ่นไดน้ำ" (Thang Lang Water Puppet Theatre) อันมีชื่อเสียงของชาวเวียดนาม

"มาถึงฮานอยแล้วไม่ได้ชม ก็เสมือนว่ายังไม่ถึงนั่นเอง"

เสียงแหลมเล็กของต้อยศรีแย่งข้อสังเกตของ ดร.อรรถ

รศ.รัตพร ก็ดูจะเห็นด้วยกับต้อยศรีเพราะท่านเองก็มุ่งมั่นที่จะชม รายการนี้ให้ได้ ผู้ต้องการชมวันนั้นมี รศ.รัตพร ต้อยศรี อุ่ม ไสภี และอรรถย ขณะที่กำลังเกิดความขัดแย้งกันอยู่ผมก็เลยสะกิดพี่ศักดิ์ชาย ซึ่ง เป็นคนไทยเชื้อสายเวียดนามว่า น่าจะหาจุดร่วมได้โดยไม่เสียประโยชน์ทั้ง สองฝ่าย กล่าวคือฝ่ายอยากดูระบำไดน้ำก็ควรต้องได้ดู ฝ่ายเข้าโรงแรมก็ ต้องได้เข้า โดยขอให้ฝ่ายพนักงานขับรถออกนอกเส้นทางผ่านไปหน้าโรง ละคร เพื่อให้กลุ่มที่ต้องการดูลงซื้อบัตรเข้าชมตามปรารถนา และรถก็จะ พากกลุ่มที่ไม่ประสงค์จะดูไปยังโรงแรม

เป็นอันว่าเมื่อตกลงกันเช่นนั้น นึกว่าจะจบ แต่เจ้าหน้าที่คนหนึ่งชื่อ คุณ "ไห้" ได้ลงบริการทั้งซื้อบัตร พาไปหาเผือกิน ตลอดจนพาเข้าชม ตา แกก็นั่งรออยู่จนกระทั่งละครจบจากนั้นจึงพาขึ้นรถแท็กซี่ต่อรถให้นั่งได้ 5 คน ทั้งที่มีกฎระเบียบว่าแท็กซี่จะรับผู้โดยสารได้ครั้งละ 4 รายเท่านั้น

เรื่องที่ ๖

ราตรีกลางกรุงฮานอย คืน วันที่ 26 พฤษภาคม ได้เปิดฉากขึ้น สมาชิกต่างจับกลุ่มเล็กๆ ที่ถูกคอดูใจแยกย้ายกันไปตามความชอบที่ตั้งใจไว้

บางกลุ่มออกไปเดินรอบ ๆ ทะเลสาบซึ่งมีอยู่หลายแห่งมีทั้ง ทะเลสาบไต (Ho tay) ทะเลสาบหวนเซียม (Ho Huan Khiam) ที่จริงคำ HO (ไห้) หมายถึงทะเลสาบนั้นก็คือทะเลสาบไต และหวนเซียมนั่นเอง

รอบทะเลสาบเป็นบริเวณร่มครึ้ม ต้นไม้หลากหลายพันธุ์ขึ้นอย่างไม่เป็นระเบียบมีทางเดินคดเคี้ยวไปตามแนวขอบของทะเลสาบ ม้าหินอ่อนหลายตัววางเรียงรายโดยรอบเป็นระยะๆ แสงไฟสลัวโรยตัวลงมาจากยอดเสาอย่างอ้อยอิ่ง เหมือนจะตอบรับสายตาที่วิงวอนของคนเบื้องล่างแม้กระนั้นก็ดีลำแสงยังแทงทะลุใบไม้หนาครึ้ม สาดร่างหนุ่มสาว ซึ่งนั่งคลอเคลียส่งภาษารักกันอยู่บนอานมอเตอร์ไซด์ ("แซ่ใหม่"ตามภาษาเวียดนาม) บางรายก็หลบมุม

อยู่บนม้าหินอ่อน แต่ละคู่ต่างไม่สนใจดีกับคู่สนทนาอื่น แม้จะอยู่ใกล้กันเพียงไม่กี่วาก็ตาม

อู๋ม ผมแดง และสายไหม ซึ่งแตกกลุ่มออกไปอีกสายหนึ่ง เล่าให้ฟังว่า ไปตีมน้ำอ้อยคั้นโดยวิธีหมูนกงล้อหนีบอ้อยทั้งเปลือกผสมกับใบสะระแหน่และใบชะพลู ก็ได้รับรสชาติอีกแบบหนึ่งอย่างไม่เคยลิ้มรสมาก่อน ตบท้ายด้วยขนมปังปังสอดไส้หมุยอ ก็พอเรียกน้ำย่อยทำหน้าที่ของมันได้ หลังจาก เดินตระเวนรอบทะเลสาบมาได้ครึ่งรอบ

อาจารย์(นก)สุรธา กับอาจารย์ไพบูลย์ (จ๋อย)ก็แยกไปอีกทาง มีเรื่องมาเล่าให้ฟังกันครึกครื้นบนรถก็นับเป็นอีก paradigm หนึ่ง ที่ได้ทั้งแง่คิด,มุมมองและประสบการณ์

เพื่อนผม ไพบูลย์ (จ๋อย) นั้นเป็นคนชอบตีหมาแฟและดูดยา ถ้าไม่ได้ตามต้องการก็จะมีอาการหงุดหงิด ดังนั้นเมื่อได้เดินควบคู่ไปกับ อาจารย์นกตามขอบทะเลสาบ "หวนเซียม" จนเหนื่อยเพลีย ก็อยากจะทำอะไรตีหมุยอ คอบ้าง พลันเหลือบไปเห็น แม่ค้าขนมหวานวัยกลางคนกับลูกสาวหน้าตาน่าเอ็นดูคนหนึ่ง จึงนั่งลงไปที่หม้อขนมเต้าส่วนพร้อมกับปลั่งปากบอกรว่า "ดำ " แม่ค้าหยิบแก้วทรงสูงตักน้ำแข็งทุบใสรองกันแก้วไว้ส่วนหนึ่งแล้วตักขนมเต้าส่วนพร้อมกะทิราดลง บนน้ำแข็ง แล้วยื่นส่งให้ อาจารย์ไพบูลย์รับแก้วมาด้วยความงุนงงแล้วส่งต่อให้อาจารย์นก จากนั้นก็ไปอีกว่าต้องการเพิ่มอีก 1 ถ้วย ไม่เอาดำ ดำใสภาษาเวียดนามหมายถึงน้ำแข็ง

หลังจากจัดการขนมเรียบร้อยแล้ว ในใจยังอยากได้กาแฟร้อนๆ อีกสักถ้วยเดินทอดน่องไปสักพักก็เห็นร้านและเหลือบ มองเห็นถุงกาแฟอยู่ อาจารย์ไพบูลย์ (จ๋อย) ก็รีบเข้าไปที่ถุงกาแฟทันทีด้วยความลึกลับใจ อนิจจา ไม่มีน้ำร้อนให้ได้กินสมอยากอีก แต่พอดีคุณยายใจดีกับหลานสาวคนสวยก็ช่วยกันก๊อกลงจอต้มน้ำชงกาแฟให้จนได้ แฮ่! โลงออกไปที่

เรื่องที่ ๗

โรงแรมที่พักนั้นค่อนข้างใหญ่ มีคาราโอเกะและฟลอร์เต้นรำลีลาศ หม่อมสาวชาวเวียดนามหลายคู่วาดลวดลายกันอย่างสุดเหวี่ยง มองไปที่โซฟาไม้คู่ขาเดินรำนั่งรออยู่อีกหลายรายเขาคิด เป็นรายชั่วโมงๆ ละสามหมื่นต่ง (Dong) ก็ตกราว 75 - 80 บาท ก็เป็นอีกบรรยากาศหนึ่ง สถานขนาดแผนโบราณก็ขนาดเพียงอย่างเดียว ไม่มีอาบหรืออบและมีเฉพาะขนาดแผนโบราณเท่านั้นไม่มีแผนปัจจุบันหรืออนาคตตามแบบอย่างของไทย ดูเหมือนว่านายทุนชาวเวียดนามจะเสริมสร้างรูปแบบการขนาดแผนโบราณให้มีให้เห็นกันทุกโรงแรม แต่ที่นี้พนักงานขนาดจะมุ่งกางเกงขาสั้นเพื่อความกระฉับกระเฉงในการขนาดพื้น ส่วนวิธีการขนาดก็ยังไม่ ชำนาญอย่างบ้านเราเสียใครคนหนึ่งที่กระซิบที่ข้างหู

ถนนสายหนึ่งมุ่งไปสู่ชอยแคบ ๆ หลายชอย มีรถซีโคล (สามล้อ) และมอเตอร์ไซด์รับจ้างนั่งจับกลุ่มอยู่เป็นช่วง ๆ รับรู้ได้ทันทีว่าเป็นอีก paradigm

หนึ่งของคนกลางคืน ราคาต่างวุดก็อาจตกลงกันได้ ไม่แพงอย่างที่คิด ดร.อนานันท์ กล่าว ทิ้งท้ายพลางชายหางตามาทางอาจารย์สมชาย

เรื่องที่ ๘

คำคืนที่แสนจะสั้น ถูกพรากไปเร็วเกินกว่าจะตั้งตัว สักครูก็มานั่งพร้อมกันอยู่บนรถอีกวาระหนึ่ง

"ออกเดินทางอีกแล้ว" เสียงบ้าหน่อมร่ำพึมพำ
"วันนี้แหละจะได้ชม เมืองฮานอย เต็มอัมชะที" เพราะเมื่อคืนนอนหลับฝันดีตลอดทั้งคืน

เป็นเช้าที่อากาศแจ่มใสที่สุด แม้ว่าจะค่อนข้างร้อนไปสักหน่อย ทิวแถวชบวนที่เตรียมจะเข้าสู่ฐานลงโฮยาวกว่าสามกิโลเมตร หลายคนที่ตั้งใจไว้ก่อนหน้านี้เปลี่ยนไปคูพิพิทกันท์ ปราสาทเสาดันเดี่ยว และวัดพุทธมหายาน

ผมพาอีกกลุ่มนั่งรถแท็กซี่ไปยังร้านขายหนังสือที่ใหญ่ที่สุดซึ่งอยู่ใจกลางเมือง พาไปแลกเงินทั้งดอลลาร์ และเงินไทย แลกได้เงินเวียดนามสกุลดง (dong) มาคนละมัดใหญ่ ก็ไม่น้อยกว่าล้านแต่ละรายเป็นเศษฐิเงินล้านไปตาม ๆ กัน

นอกจากร้านหนังสือ อาจารย์ชูศักดิ์ ก็จะชอบมากกว่าคนอื่น พวกเราพากันเดินลัดเลาะเลียบบอกจากถนนใหญ่สู่ถนนแคบ ๆ สายหนึ่ง ผู้คนยังคับคั่งเดินกันขวักไขว่กลิ่นยาสมุนไพรโชยฟุ้งไปตลอด ถนนสายนี้จะขายเครื่องยา ชนิดที่เป็นสมุนไพรโดยเฉพาะเรียกว่า "ฮวักบัค (Huac Bac)" - ครูวีโรจน์ ที่คม อาจารย์สมชาย ไพบูลย์ (จ้อย) ได้ติดมือกับคนละห่อ หอบพะรุงพะรังกันทีเดียว ราคาข้างวุดก็ตกห่อละ 10,000 ดง (ราว 27 บาท).

จากถนนฮวักบัค ที่คมบอกอยากได้รองเท้าหนังสักคู่ อีกหลายคนที่รวมกลุ่มอยู่เห็นพ้องด้วย จึงพากันไปดูรองเท้า ต่อรองราคากันได้มาอีกคนละคู่ คู่ละ 150,000 บ้าง 180,000 บ้าง ที่แพงหน่อยราคาถึง 220,000 เป็นของครูวีโรจน์ สมใจกันทุกคน อากาศก็ร้อนเดินกันจนเหนื่อย ไหนจะหลบหลีกผู้คนที่สัญจรไปมา และแผ่กายแอบเข้าข้างทางหรือไปยืนบนทางเดินเท้าป้องกันรถเฉี่ยวชนในบางครั้ง

เหงื่อไหลหยดย่อยไปตาม ๆ กัน สายตาครุดมเหลือบไปเห็นห้องเล็ก ๆ วางขนมหวานใส่น้ำแข็งนำลิ้มรสจึงหย่อนกันลงบนม้านั่งขนาดเล็ก ๆ ซึ่ในซวดไหลที่ตนต้องการทันที เป็นเม็ดบัวเชื่อม ผสมกับเจาก๊วยใส่น้ำแข็งราดน้ำเชื่อมก็พอได้กล่อมแกล่อมแก้กระหายไปได้ดีทีเดียว ชาวเวียดนามเรียกเม็ดบัวว่า "แซน" เป็นเครื่องยาเย็นอีกชนิดหนึ่งที่นิยมบริโภคกันมาก ในยามที่ร้อนอบอ้าวเช่นนี้

สถานที่เปิดขายขนมนั้นเป็นห้องสี่เหลี่ยมจตุรัสขนาดเล็กกว้างราววาเศษ ลึกและสูงเท่ากับกว้าง คนนั่งกินต้องนั่งอยู่หน้าร้านบนทางเดินเท้าเท่านั้น ซิดผนังด้านหลังของร้านแลเห็นบันไดไม้ไผ่ขนาดเล็กมี 5 ชั้น พาดไว้กับช่อง พอดตัวลอดขึ้นไปได้

ผมบอกว่าสมาชิกในครัวเรือนจะเป็นบันไดลอดช่องเพดานขึ้นไปเพื่อหลบนอน หลังจากเสร็จภารกิจประจำวัน จากพื้นนอนสูงเพียงท่อมหัวก็ถึงหลังคา ผมอธิบายสภาพที่เห็นให้พรรคพวกฟังถึงมุมหนึ่งในวิถีการดำรงชีวิตของชาวเวียดนาม

กลุ่มผู้หญิงนำรักส่วนใหญ่กำลังง่วนอยู่กับการจับจ่ายซื้อข้าวของอยู่ตลาด "ดองซวน" (Dong Xuan) ซึ่งเป็นตลาดเทศบาลใหญ่แห่งนครฮานอย ก็มีข้าวของจำพวกผลไม้อบแห้ง ของขบเคี้ยวแปลกตานั่นแหละ หอบกันพะรุงพะรัง ขึ้นรถ เสี่ยงเฮฮาตกทายถามไถ่กันบนรถจนฟังไม่ได้ศัพท์

รถพาพวกเรามา กินอาหารกลางวันอีกครั้งที่ภัตตาคารหรูหราแห่งหนึ่ง มีเรื่องชวนสังเกตอีกสักหน่อยถึงเรื่องอาหารหลักที่เราได้สัมผัสกันมาทุกมื้อ ตั้งแต่มื้อแรกจนกระทั่งถึงมื้อที่กำลังจัดการอยู่เดี๋ยวนี้ลักษณะและรูปแบบก็คล้ายกันทั้งหมด "ซูบเฮียน" (ซูบปลาไหล) และผัดเผ็ดปลาไหลดูจะเป็นกับข้าวหลักที่ถือว่าขึ้นชื่อของชาวเวียดนาม ที่ใครมาเยี่ยมยามแล้วไม่ได้รับประทานก็ถือว่ายังไม่ถึงประเทศเวียดนามทีเดียว

รสชาติแซ่บอย่าบอกใคร แต่คุณผู้หญิงของพวกเราส่วนใหญ่มักมองข้ามไป แถมยังดีหน้าเหยเกใส่ครุวิโรจน์ ครูนกเสียอีก เรื่องนี้ผมมาเฉลยให้ฟังบนรถซึ่งเห็นว่าจะไม่ได้ลิ้มรสอาหารเวียดนามอีกนะแหละ พุดพลางชี้มือไปทางทุ่งนาที่มีรวงข้าวอยู่ จำนวนมากกว่า น้ำเฉอะแฉะประกอบกับมีหลุมศพเป็นหย่อม ๆ มันเป็นแหล่งพักพิง เป็นทำเลอันอุดมของเหล่าปลาไหลทั้งปวงที่ไม่อยากจะจากชัยภูมินี้ไปแห่งหนใดอีกนอกจากจะถูกเหล็กแหลมแทงเอาไปทำน้ำชุบและผัดเผ็ดอย่างที่เรารู้ลิ้มลองมาแล้วพูดยังไม่ทันจบ เสียง ไชกฮาก จากมุมด้านหลังรถแทรกขึ้นมาเปลี่ยนบรรยากาศในฉับพลัน

ตะวันเริ่มต่ำลงมากแล้ว รถพาคณะเราเดินทางมาได้สักครึ่งทางพบกรงนก มากมายสองข้างทาง ผม ครูนก ครุวิโรจน์ ครูใหญ่ลย์ (จ้อย) และอีกหลายคนบอกให้รถจอดเพื่อที่จะลงไปซื้อนก ตั้งใจจะเอาไปเลี้ยงบ้านเรา ผมได้มา 6 ตัว เป็นนกกะกลางหัวหงอกและนกเขาเขียว ครูจ้อยก็ได้นก เขาเขียวมาอีก 2 ตัวส่วนครุวิโรจน์ได้นกกะกลางหัวหงอก

ครูนกนั้นตกลงราคาซื้อนกขุนทองตัวหนึ่งขณะที่ล้วงกระเป๋าทางแกงควักเงินออกนับ เจ้าของร้านมือเร็วสับเปลี่ยนนกจากนกขุนทองเป็นนกเอี้ยงหงอนดำ โดยที่ครูนกมิทันจะสังเกต แต่เหตุการณ์ดังกล่าวอยู่ในสายตาของ ดร.อรรรถผู้คร่ำหวอดอยู่กับพี่น้องชาวเวียดนามมานานถึง 3 ปีจึงบอกให้คีนนก และเรียกเงินกลับ ครูนกยังพะงะ ๆ ะ ๆ อยู่ แต่เมื่อชะเง้อดูนกในกรงน้อย โหงกลับกลายเป็นนกเอี้ยงหงอนดำไปเสียฉิบ จึงต้องคืนเงินคีนนกกันไปโดยสันติ

อย่างไรก็ดี แม้คนที่ได้นกมาวันนั้นก็สูญเสียทั้งเงินและนก เพราะนกทุกตัวพร้อมใจกันกลับบ้านเก่าเรียบบร้อย มันเหงาลงทุกวันไม่แต่ต้องอาหารหรือผลไม้ของไทยเลย หรือว่ามันตรอมใจที่ต้องจากเคนสถานบ้านเกิดเมืองนอนมาต่างแดนเช่นนี้ก็ไม่รู้ได้

ผมมานั่งพิจารณาพฤติกรรมและนิกย่อนไปถึงเหตุการณ์ในวันนั้น ขณะชมนกอยู่นั้นแลเห็นนกหลายตัวมิได้อยู่ในกรง มีเพียงคอนให้เกาะเกี่ยว แต่ก็ไม่หนีไปไหน บินไปบินมาโฉบเฉี่ยวจิกอาหารที่เจ้าของใส่ถาดเอาไว้ แต่นกที่ผมได้มาไม่กินอาหารเลยแม้แต่น้อยมันร่วงผล็อยที่ละตัวสองตัวคง เนื่องจากอาหารที่ให้ไม่มีเม็ดกัญชาและยาเสพติดอื่น ๆ นั่นเองก็เลยถึงบางอ้อ

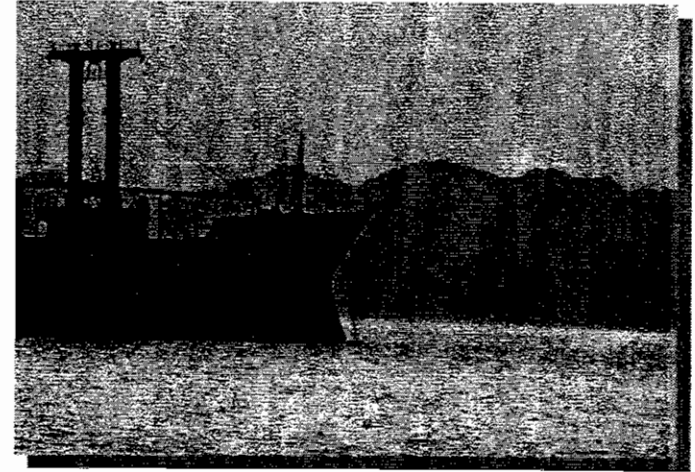
เรื่องที่ ๙

คณะพวกเรานอนที่เมืองวินห์ (Vinh) อีกเป็นคืนสุดท้าย ก่อนที่จะได้ร่ำลากัน ขึ้นรถตู้สามคันเดินทางกลับ เส้นทางเดิม ดูเหมือนว่าการเดินทางกลับจะรวดเร็วกว่าขาไป ด้วยใจจดจ่อคิดถึงบ้านเรือนและเพื่อนนอน อย่างไรก็ตามพวกเราคงจดจำภาพเหตุการณ์ วิธีคิด ตลอดจนแนวการดำรงชีพของพี่น้องชาวเวียดนาม เป็นภาพ แห่งความทรงจำอันงดงาม หรือคุณคิดว่าอย่างไร

จุฬาลงกรณ์

เรียน สมาชิกทุกท่าน

ฝ่ายวิจัยขอเชิญชวนทุกท่านติดตามจุฬสารฉบับหน้าจะนำเสนอ
นิทานเรื่องพญาคันคากภาคภาษาอังกฤษของผศ.ดร.วยุพา ทศตะ
อาจารย์ภาควิชาภาษาตะวันตกและภาษาศาสตร์ สังกัดคณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

จัดทำโดย

รองศาสตราจารย์สุภาพ บุญไชย

รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

นางสาวนิตยา บางโท

นักวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. (043)725756-9 ต่อ 109

โทรสาร. (043) 725753

